

مطالعه و بررسی نقاشی خط در هنر ایران از منظر هنر متعهد

شبیم شمس

دانشجوی کارشناسی ارشد. گروه هنر. موسسه آموزش عالی هنر شیراز

چکیده- آنچه به عنوان هنر متعهد شناخته شده است، هنری است که آموزه دینی و انسانی داشته باشد. در اصل توجه به موضوعات دینی و تعالی انسانی اصلی ترین وجه هنر متعهد است و هنرمندان متعهد، کسانی هستند که به واژه هنر برای هنر اعتقادی ندارند و آنچه برای آنها مهم است، رشد و تعالی انسان در مواجهه و کار با اثر هنری است. جنبش (خطنقاشی) ایران به دلیل اینکه پایه و اساس خود را از خوشنویسی گرفته و خوشنویسی هنری است که ارتباط مستقیمی با کتابت قرآن دارد بنابراین تا حد زیادی می تواند ویژگی های هنر دینی و متعهد را داشته باشد. البته این در مورد همه آثار (خطنقاشی) صادق نیست به دلیل اینکه برخی از هنرمندان حوزه (خطنقاشی) از نوشتار و متن تنها به عنوان یک قالب تجسمی استفاده کرده اند و آن را به سمت هنر انتزاعی پیش برده اند. هدف اصلی پژوهش اخیر بررسی و مطالعه آثار نقاشی خط از منظر هنر متعهد و تجزیه و تحلیل ویژگی های هنر متعهد در برخی از این آثار است. روش انجام مقاله به روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از ابزار کتابخانه ای و برخی منابع اینترنتی می باشد. پس از انجام بررسی ها به این نتیجه دست یافتیم که می توان بسیاری از آثار (خطنقاشی) را در حوزه هنر متعهد به شمار آورد. مضامین دینی، انقلابی و اسلامی بیشترین مضمون این آثار را تشکیل می دهد.

کلمات کلیدی: نقاشی - خط، هنر متعهد، هنر دینی، هنر معاصر

پیشینه:

شد. این هنر دارای ریشه ای غنی و مشتق از تلفیق خط و نقاشی است. تلفیق خط و نقاشی از دیرباز در تاریخ خطننگاری ملت های مختلف وجود داشته است. کاربردهای خط در کتیبه ها بر اماکن مختلف، مهرها و غیره گواه بر ریشه دار بودن این هنر است، علاوه بر آن مواردی نظیر: خطوط تفنی، رنگین نویسی، مرغ بسم الله، ایجاد نقش و نگار در میان خطوط و غیره در شکل گیری نقاشی خط ایرانی، تأثیر زیادی داشته است.

در این پژوهش سعی بر آن است که ضمن تحقیق بر روی نقاشی - خط و تاریخچه آن در هنر ایران رابطه آن با هنر متعهد مورد بررسی قرار گیرد. نقاشی - خط هنری است معاصر که با تغییر در اصول خوشنویسی سنتی ایران و ترکیب آن با نقاشی به دست آمده است. از آنجا که هنر متعهد هنری است که به جامعه و رویدادهای اجتماعی،

اولین مقاله در رابطه با هنر متعهد نوشته حبیب الله آیت الهی می باشد که با عنوان تعهد، هنر، تذکر، در ماهنامه سوره به چاپ رسیده است. در این مقاله در ارتباط با تعهد هنر و هنرمند مواردی با استناد با آیات قرآن ذکر شده است. مقاله بعدی نوشته هوشنگ هوشیار (۱۳۸۴). هنر متعهد و تعهد هنر، در ارتباط با هنر متعهد نگاشته شده است. مقالاتی دیگر که در مورد نقاشی - خط به عنوان پیشینه به کار رفتند شامل احصایی، محمد (۱۳۹۳). گفت و گو - آینده های روبروی پنج دهه هنر نقاشی خط»، می باشد.

مقدمه:

نقاشی - خط ایرانی، هنری نوگرا است که از بطن مکتب معروف به سقاخانه با فعالیت چند هنرمند مستقل متولد